

Nr 27.

Ankom till riksdagens kansli den 4 mars 1919 kl. 1/4 e. m.

Utlåtande i anledning av väckt motion om skrivelse till Kungl. Maj:t angående åtgärder till avhjälpande av genom kristiden föranledda svårigheter för jordbruket m. m.
(2:a avd.)

Uti en inom andra kammaren väckt, till jordbruksutskottets förberedande behandling hänvisad motion, nr 252, har herr *Carlström* hemställt, att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t ville anhålla, att Kungl. Maj:t täcktes låta verkställa utredning angående dels, vad som kan och bör göras för att möta de svårigheter kristiden kan väntas medföra för jordbruket, dels jordbruksnäringens ekonomiska ställning i förhållande till andra näringar samt angående möjligheten att även vid jordbruket införa förkortad arbetsdag, och för riksdagen framlägga de förslag, var till utredningen eventuellt kan föranleda.

Beträffande de skäl, som anförts till stöd för motionärens hemställan, tillåter utskottet sig att hänvisa till motionen.

Motionären har begärt utredning i tre olika avseenden.

I första hand avses »vad som kan och bör göras för att möta de svårigheter, kristiden kan väntas medföra för jordbruket». Av motiveringen framgår, att härmed närmast åsyftas den »kristid», motionären befarar stunda för landets jordbruksnäring, då mera normala förhållanden åter inträtt och importen av billigare jordbruksalster från främmande länder ånyo kommit i gång. De farhågor, för vilka motionären sålunda

Utskottet.

Bihang till riksdagens protokoll 1919. 10 saml. 17 häft. (Nr 27.)

gjort sig till tolk, hava emellertid numera i huvudsak beaktats av Kungl. Maj:t. Utskottet får nämligen erinra, att chefen för jordbruksdepartementet, jämlikt Kungl. Maj:ts bemyndigande, den 13 februari 1919 tillkallat sakkunniga med uppdrag att skyndsamt verkställa utredning och avgiva förslag angående avvecklingen av den statliga spannmålsregleringen och därmed sammanhängande förhållanden samt angående åtgärder för en sund utveckling av livsmedelshandeln efter kristiden, avseende ett närmande mellan producenter och konsumenter av livsmedel i syfte att åstadkomma bättre avsättningsförhållanden och tillförsel. Ehuru denna utredning enligt departementschefens uttalande till statsrådsprotokollet i främsta rummet avser frågor, som röra själva övergången från den av kriget framkallade kristidshushållningen beträffande *spannmålen* till normal hushållning, har departementschefen dock framhållit lämpligheten av att även andra närbesläktade frågor i det sammanhanget upptagas till behandling. Särskilt måste, enligt departementschefens berörda uttalande, hänsyn tagas till jordbrukets ställning och följderna för dettas vidkommande av en oförmedlad och hastig övergång till ett tillstånd, där den fria konkurrensen och världsmarknadens priser bliva ensamt bestämmande. Spörsmålet, huruvida särskilda övergångsåtgärder vore av nöden för att förebygga eller mildra sådana alltför skadliga verkningar, måste ingående undersökas.

För det andra hemställer motionären om utredning angående jordbruksnäringens ekonomiska ställning i förhållande till andra näringar. Utskottet får i detta avseende erinra, att riksdagen i skrivelse den 25 april 1917, nr 103, anhållit, att Kungl. Maj:t måtte föranstalta om utredning rörande kostnaderna för brödsädsproduktionen i landet samt där-efter vidtaga de åtgärder, vartill denna utredning kunde föranleda. Riksdagen förklarade sig i skrivelsen hålla före, att en dylik utredning borde, för att bliva av värde, allsidigt omfatta kostnaderna för såväl producerande av brödsäd som frambringande av andra jordbruksprodukter, på det att av utredningen måtte kunna bedömas jordbrukets ekonomiska bärighet i allmänhet. Såsom en tänkbar utväg för erhållande av för utredningen erforderligt material påpekade riksdagen, att blivande sakkunniga skulle sätta sig i förbindelse med jordbrukare i olika delar av landet och från dessa införskaffa så fullständiga och noggranna bokföringsresultat som möjligt för de år, som utredningen ansåges böra omfatta. En materialinsamling av här berörda slag borde givetvis, enligt riksdagens mening, omfatta landets alla delar, varvid hänsyn borde tagas till

alla slag av jordbruk såväl stora och medelstora som egentliga småbruk. Av en viss vikt vore även, att jordbruk, som stode på olika kulturnivå, finge tjäna till grund för här åsyftade beräkningar. Med anledning av denna riksdagens skrivelse anbefalldes Kungl. Maj:t den 29 november 1918 lantbruksstyrelsen att genom en av styrelsen tillkallad sakkunnig person utföra under en treårsperiod från och med ingången av år 1919 undersökning över produktionskostnaderna för viktigare jordbruksprodukter samt över jordbrukets ekonomiska bärighet i allmänhet i huvudsaklig överensstämmelse med de av lantbruksstyrelsen uti avgivet utlåtande angivna huvudgrunder, och skulle lantbruksstyrelsen jämväl äga att vid behov tillkalla för att vid undersökningen medverka dels en representant för det praktiska jordbruket och dels en vetenskapligt skolad national-ekonom. För verkställande av sagda utredning har lantbruksstyrelsen, enligt vad utskottet inhämtat, tillkallat särskilda sakkunniga.

I båda nu berörda avseenden pågå sålunda redan utredningsarbeten, som i huvudsak synas komma att tillgodose de av motionären avsedda syftena, varför anledning icke torde förefinnas att före dessa arbetens slutförande begära nya utredningar i de angivna hänseendena.

Slutligen har motionären hemställt om utredning angående möjligheten av att även vid jordbruket införa förkortad arbetsdag. Med anledning härav får utskottet framhålla, att den s. k. arbetstidskommittén nyligen framlagt förslag om begränsning av arbetstiden inom industrien m. m. Det synes utskottet vara skäl avvakta resultatet av detta förslags genomförande, innan frågan om en förkortning av arbetstiden även inom jordbruket göres till föremål för utredning.

På grund av det anförda får utskottet hemställa,

att förevarande motion ej må till någon riksdagens åtgärd föranleda.

Stockholm den 4 mars 1919.

På jordbruksutskottets vägnar:

RAOUL HAMILTON.

Närvarande: Herrar greve Hamilton, Ericsson Aaby, Holmquist, greve Wachtmeister, Barthelson, Nilsson, Öberg, Sjöblom, Olsson, Johansson i Uppmälby, Sävström, Welander, Magnusson, Hegardt och Anderson i Knapasjö.